

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”; iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA DIECEZANĂ” în Caransebeș.	Prețul inserțiunilor:
Pe un an 240 Lei		Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de altfel se sus 200 Lei.
Pe jumătate de an 120 „		
Pe un pătrar de an 60 „		
Un număr 5 Lei.		
Pentru străinătate pe un an 300 Lei.		

PRAZNICUL ORĂZII-MARI.

Zi de bucurie și de mare praznic bisericesc este astăzi în Oradea-mare: se comemorează împlinirea unui veac și jumătate dela rezidirea bisericii ortodoxe, catedrala de acum a venerabilei episcopii din Bihor.

Povestea acestei biserici e lungă și dureroasă. Ea întruchipează cu fidelitate sbuciumata istorie a neamului din acest îndepărtat ținut, astăzi ca și odinioară atât de românesc.

Mult mai veche decât mulțimea bisericuțelor de lemn a Bihariei, pe urma criminalei fapte dela finea veacului XVII ajunse, împreună cu episcopia de aci, într'o stare de tristețe și jale. Episcopii luară toiașul pribegiei iar biserica rămase pradă atacurilor prozelitiste. Mult sbucium românesc a trebuit să se întreprună, ca milostivul împărat Iosif II să sancționeze aceea ce jumătatea românească din consiliul Orășii hotărâse de atâtea ori: rezidirea bisericii ortodoxe, care se încuviință în cele din urmă, la 9 Noembrie 1784 săvârșindu-se sfințirea pietrei ei fundamentale.

Această sfințire s'a făcut cu binecuvântarea episcopului Petru Petrovici dela Arad, de care începură să atârne de acum credincioșii acestor ținuturi dărz ortodoxe până la reînvierea contemporană a istoricei lor episcopii; grija aceasta maternă, atât de frecventă în Biserica noastră ortodoxă, este semnul Proniei divine, totdeauna cu noi și care ne atașează pe unii altora, la dureri și la ocazii de bucurie . . .

Prea Sfințitul episcop Vasile, venit la noi cu sufletul călit în dragostea credinții străbune de acolo, din Oradea lui Gojdu și a atâtor bravi ai ortodoxiei noastre, duce astăzi chezașia nețărmuritei dragoste către străjerul din extrema apuseană a Țării, Prea Sfințitul Episcop-mucenic Roman Ciorogariu, patronul binemeritos al praznicului național-bisericesc de astăzi!

Mănăstirea Săracă

proprietatea eparhiei noastre.

Episcopia Caransebeșului a înscris în istoria faptelor ei mărețe, zilele acestea, un deosebit de însemnat eveniment, trecerea mănăstirii „sărace” dela Șemlac în proprietatea sa.

Un vechi și neadornit deziderat se împlinește astfel, când o mănăstire de pe teritoriul eparhiei, un „centru de cultură și artă bănățeană” — cum o numește cu dreptate un cunosător — intră după toate formele în proprietatea și jurisdicția episcopului de Caransebeș.

Munificența largă a Prefecturii județului Timiș-Torontal în fruntea căreia stă d-l prefect Dr Dimitrie Niștor aduce odată cu acest neprețuit dar o nouă dovadă a profunde înțelegeri în problemele culturale, o obligație în plus pentru episcopia noastră, de atâtea ori restrânsă la fapticul ei sprijin. Căci această prefectură la caldele stăruinți ale d-lui Patrachie Rămneanțu, membru în adunarea noastră eparhială, a răscumpărat în întregime pe seama episcopiei noastre mănăstirea „săracă”. Este neprețuit pentru noi deasemenea concursul d-lui avocat Dr Victor Mercea, decanul baroului Timiș și cel al d-lui Dr Ioachim Miloia, directorul muzeului bănățan, ambii membrii ai Adunării noastre eparhiale. Cel dintâi și-a oferit asistența sa juridică iar cel de al doilea pe cea artistică, înscriindu-se, împreună cu cei doi ctitori amintiți, la vecinica recunoștință a fiilor acestei eparhii!

Ce a fost mănăstirea săracă tot d-l Miloia ne spune:

„Mănăstirea Șumigului sau Șemliugului, sau cu numele ei mai nou Mănăstirea Săracă a fost zidită în sec. al XV-lea probabil de către despotul George Brancovici sau de urmașii acestuia.

A ars și s'a stricat în decursul ocupațiunii turcești în cât în a treia decadă a secolului al XVIII-lea Giuricico fiul lui Alexa a restaurat-o. Atunci a fost pictată în întregime de atelierul măestrului Andrei ajutat fiind de alți trei pictori, între cari și feciorul său. Pictura s'a terminat în 1730.

În 1771 în Mănăstire erau 3 călugări. Conducerea era rezervată unuia dintre aceștia, român.

Mănăstirea a fost desființată prin ordin împărătesc la 1776.

În 1777 școala mănăstirească se transformă în școală laică și rămâne în ființă aci probabil până la 1805.

Este cel mai important monument de artă din Banat, atât pentru vechimea construcției prea puțin alterată cât și pentru pictura ce ne prezintă sinteza cea mai înaltă a artei dela începutul sec. al XVIII-lea sinteză ce servește ca punct de plecare pentru cunoașterea formelor de artă de mai târziu și de unde pleacă probabil și zugravul Nedelcu.

În sfârșit își are netăgăduita importanță în istoria învățământului românesc din Banat, ca un centru unde găsim una dintre primele școli dovedite cu documente în ținutul nostru.*)

Bunul Dumnezeu să ne ajute să vedem redeșteptându-se această școală, egalând în faimă numele ei din trecut!

Neglijențe și abuzuri.

Edificiile și mai ales celelalte bunuri imobile, afectate odinioară învățământului școlar confesional ortodox, au fost introduse în cartea funduară pe numele detentorilor. Aceștia au variat în nume, dupăcum ne arată mulțimea înscrierilor din acel timp „Griechisch n. u. Schulfond“, „Griechisch nicht unierte Lehrer sau Schule“, sau numai „Schulfond“ ori „Schule“, etc. etc. ceeace nu constituie greșală sau superficialitate în contul numeroaselor comisiuni cari au lucrat pentru localizarea cărților funduare, introduse aici în 1853. Comisiunile, multe la număr ca și numeroasele și variatele numiri citate, nu puteau cunoaște pe proprietarul adevărat, comunele bisericesti respective, căci acestea nu aveau personalitate juridică,

*) I. Miloia: *Mănăstirea săracă*, centru de cultură și artă bănățeană. Timișoara 1932.

așa cum dealtfel întreaga noastră Biserică n'a avut-o până la anul 1868, deodată cu apariția și punerea în vigoare a „Statutului organic“.

Numeroasele jurisprudențe ce s'au creiat în jurul acestei chestiuni denotă că guvernele ungurești prin ministerul de instrucție și culte nu odată au încercat să acapareze aceste averi, cari — la sânul Bisericii — erau un fel de vatră caldă pentru prigonitele noastre forțe naționale. În ciuda secularei lor dușmăni pentru tot ce a fost românesc, justiția și-a știut impune aici autoritatea ei imparțială; așa deciziile Curiei Nr. 2492/1910 și Nr. 3318/1911 dispun „că aceste pământuri școlare, cari s'au dat învățătorilor confesionali ortodoxi cu ocaziunea separării urbariale și în baza legii din anul 1836 art. VI. § 3 și 4 formează proprietatea „comunei bisericesti“ și acele pământuri nu pot fi luate dela comuna bisericestă nici în acel caz, dacă școala ortodoxă română s'ar fi sistat și în comuna respectivă s'ar fi înființat o școală primară comunală“. Destul de culantă și prevenitoare, această înaltă instanță judecătorească a mai declarat, că, formând averile acestea proprietatea exclusivă a comunelor noastre bisericesti; acelea fără învoirea și aprobarea autorităților bisericesti superioare nu pot fi înstrăinate. O frumoasă pildă de nepărțenie, când justiția chiar nelegată la ochi, lasă balanța să încline spre dreptate.

Dacă e vorba însă de neglijență, aceasta revine organelor parohiale destul de mari la număr, căroră nu li-a fost de ajuns șasezeci și ceva de ani ca să limpezească starea averilor bisericesti. Nu e vorba, nici acum în al 12-lea ceas nu e prea târziu, cu toate că statificarea învățătorilor și continuarea pe alocuri a acestora să beneficieze de bunurile afectate exclusiv învățământului primar confesional ortodox, are aparența că îngreunează limpezirea pe care o dorim cu toți realizată cât mai curând.*)

Cu ocazia unor îndreptări la cartea funduară, conflictele s'au și ivit, provocate de învă-

*) Ori ce s'ar spune, legea pentru statificarea învățătorilor noștri confesionali (și deci a învățământului primar confesional) nu are nici o dispozițiune pentru aceste averi ale bisericilor noastre, cum de altfel nici nu putea avea, căci „nimeni nu poate dispune asupra lucrului altuia“, ba dimpotrivă într'un act ministerial privitor la învățătorii statificați se zice: „instrucțiua primară a elevilor români va continua și în anul școlar curent (1922/1923) tot în vechile localuri confesionale, rămânând acestea și pe mai departe în proprietatea comunelor bisericesti.“

țătorii amenințați să se vadă fără adăpost gratuit și mai ales necunoscători ai referințelor privitoare la școli.

Spre onoarea lor, cele mai multe instanțe au tăiat scurt pofta învățătorilor, cari pe alocuri nu doreau nici mai mult nici mai puțin decât înscrierea ministerului instrucției în fruntea averilor achiziționate cu banul văduvei sărace. Dacă Ungurii, deși au îndrăznit, nu s'au cutedat totuș să consfințească o asemenea ilegalitate strigătoare la cer, nu este decorativ pentru Statul nostru să comită asemenea fărădelege; jertfele aduse în trecut de Biserica noastră reclamă altfel de recunoștință!

De aceea sporadicele abuzuri, ca și comunicatul apărut deunăzi într'o foaie nu sunt a se lua în serios. Toată lumea știe doar ce a fost școala noastră confesională. Ea e fost antipodul școalelor de stat; patria limbei și a legii strămoșești în antiteză cu școlile statului, ateliere străine de sufletul nostru. Din punct de vedere istoric și juridic nu corespunde că în Ungaria „confesiunea ortodoxă îngrija de învățământul românesc“. De fapt nu ar fi fost rău ca „învățământul minorităților să-l fi avut confesiunile în grija lor“. Multe lucruri bune ar fi astăzi îndoit mai bune, iar unele rele nu ar fi de proporțiile celor de acum. Doar știm prea bine cât efort supra omenesc a depus Șaguna și cu el Ioanovici și alți colaboratori pentru introducerea și recunoașterea Statutului organic, pe care nu s'au sfiit să-l poreclească de „cal troian“ asupra noastră; în acest Statut și cu el s'au salvat sufletul nostru românesc la sânul Bisericii noastre străbune! Învățătorul Gheorghe Barițiu motiva doar între altele așa opiniunea passivității românești necăjite: „școalele noastre confesionale românești în loc de a se înmulți, scad la număr din an în an; mai multe din ele se cassează sub diverse pretexte; iar în locul celor închise se deschid pentru școlarii de naționalitate românească altele, curat maghiare, în care însă tinerimea cea fragedă românească nu poate învăța și nici nu învață nimic pe lume“.

Iată, durere, că nu exclusiv „confesiunea ortodoxă îngrija de învățământul românesc“.

Îngrijeau, peste capul și fără voia noastră alții, cari însă nu au atacat temeiurile juridice ale instituțiilor românești. Și, să ne ferim și noi a le ataca, în special școala, fiica de eri a Bisericii noastre, căci „blestemele părințești sunt grele și se întorc împotriva fiilor nerecunoscători!“

Conversiunea datoriiilor.

Pacostea de război a contribuit în măsură largă la distrugerea în mare parte a inventarului plugarilor noștri.

După ce se făcu pace, țăranii agricultori se puseră pe lucru, refăcându-și inventarul, investind bani în cele trebuincioase, cumpărând pământ.

Neavând însă capital disponibil au fost avizați la credit, cererea mare de împrumuturi iarăș a avut drept urmare o dobândă din ce în ce mai apăsătoare.

Urcarea aceasta continuă s'ar fi putut potoli, dacă băncile ar fi avut prevederea cuvenită.

Dar de vremece n'au avut-o, au contribuit și ele la pauperizarea obștei.

Situația s'a agravat cu taxele de export, cu măsurile de protecție a produselor agricole, luate de străinătate, cu supraproducția și subconsumația, cu pierderea pământurilor la cerealele consumate în țară și cu criza economică de pretutindenea.

Dobânzile cămătărești sunt cauza de căpetenie a crizei ce a copleșit lumea.

Înainte de a se produce încaerarea războiului dobânzile comerciale erau modeste, ca apoi să crească uneori chiar și peste 40%.

Legea cametei din 1929, care a stabilit cea mai mare dobândă convențională la 14%, nu a adus o îmbunătățire a situației, pentru că prin calcularea dobânzii din trei în trei luni, dobânda s'a tot capitalizat și astfel a trecut limita adusă de lege.

Dobânzile uzurare au sărăcit pe agricultori, iar aceștia au atras în abis pe creditorii din motivul, că o creanță nu valorează mai mult, decât valorează avutul debitorului și posibilitatea lui de plată.

Neproductivitatea în agricultură și sărăcirea plugarilor au făcut să calicească toate celelalte clase sociale. Urmarea a fost: reducerea salariilor, peirea rezervelor și coborârea traiului vieții la strictul necesar.

Dreptaceea se străduiesc cei cu cădere, să producă o însănătoșare economică, ceea ce nu se poate face decât prin reînvierea, prin renașterea agriculturii.

Singura cale, astăzi posibilă, de a ajunge la stări normale ale cultivării pământului este lichidarea greutăților trecutului.

Unul dintre cei dintâi, care a pătruns problema vremii, a fost Majestatea Sa Regele nostru Carol al II-lea, spunând în discursul său, rostit în ziua de 2 Noiembrie 1931, la deschiderea cursurilor Academiei de Înalte studii agronomice între altele următoarele:

„Pot să vă asigur, că atât Eu, cât și Guvernul Meu avem în grija Noastră ușurarea aceluia, care în împrejurările actuale, au ajuns la mari greutăți“.

Ce a urmat știm cu toții.

Mai întâi s'a votat „Legea pentru asanarea datoriilor agricole“ din 19 Aprilie 1932.

Legea aceasta a suferit modificările cuprinse în Legea promulgată în 26 Octombrie 1932.

Dupăce nici aceste modificări n'au fost satisfăcătoare, s'a votat „Legea pentru reglementarea datoriilor agricole și urbane“, publicată în „Monitorul oficial“ din 14 Aprilie 1933.

În fine s'a adus legea cea mai radicală în materie de conversiune, adică „Legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane“.

Din cele de mai sus vedem, că raporturile contractuale dintre debitori și creditori s'au legiferat în doi ani de patru-ori.

În cursul acestor doi ani țărani-debitori au fost ațâțați în fel și chip contra creditorilor, punându-li-se mereu înaintea ochilor fantoma ștergerii datoriilor. Ei erau ținuți sub teroarea unor agitatori. De aceea vedem, că veneau, întrebau, dar nu plăteau.

Legea pentru lichidarea datoriilor a fost promulgată și publicată în 7 Aprilie a. c., adică în preziua Sfintei Învieri, ca să simbolizeze credința Înaltului Guvern, că se pune sfârșit epocii de nesiguranță, care a adus amorfirea vieții economice și dispariția creditului.

Caracterul definitiv al acestei legi l-a accentuat mai întâi Suveranul, în discursul ținut în Consiliul de Coroană, cu ocazia promulgării legii zicând, că „această lege e menită a pune desăvârșit și pentru totdeauna capăt nesfârșitelor discuțiuni între debitori și creditori“.

A urmat apoi Președintele Consiliului de Miniștri, care în repetate rânduri a subliniat pe urmele indicate de Majestatea Sa, că legea e definitivă și se va executa.

Ministrul Agriculturii încă a aflat de bine să se adreseze către sfârșitul unei trecute cu o scrisoare către plugarii din toată țara lămurindu-i, că fiecare debitor are acum alegerea termenului de plată: în 2, 5 sau 17 ani și îndemnându-i să asculte porunca legii, achitând

rata convenită la 15 Noiembrie a. c., fără a da ascultare șoaptelor rău voitorilor, pentru că termenul de plată nu se amână.

Iar Ministerul Finanțelor prin o circulară afișată în toată țara aduce la cunoștință generală, că la 15 Noiembrie a acestui an este scadența pentru plata primei rate, datorată de către debitorii, care beneficiază de avantajele legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane.

Cu aceste declarațiuni și îndemnuri, venite dela locurile cele mai înalte, s'a spulberat ultima nădejde a celor ce doreau să continue a pescui în tulbure.

Cel ce nu poate satisface nici minimul acela de obligament, cuprins în lege, acela financiaricește e mort, iar mortul nu-l mai poți întoarce dela groapă.

Și pentru că legea n'a fost adusă pentru cei morți, ci pentru cei bolnavi și convalescenți, cei ce vor da dovadă de capacitate de plată între marginile fixate de lege, se vor reculege, se vor înviora, iar asupra celor insolvenți se va coborî aripa morții în înțeles financiar.

AUREL MOACA.

Din pravilă și canoane.

Care preot este vânător, sau prinde paseri, sau își va lăsa slujba carea este dator să aducă aminte lui Dumnezeu pentru spășenia (mântuirea) lui și a oamenilor, acela să fie lipsit trei luni de popia lui.

Iară de va face vre-într'un chip vrăji: acela să fie lipsit de preoția lui de tot.

Iară de va fi vânzător de altul, însă de se va pocăi, să se lase; atunci să se canonească; iară de nu se va părăsi, să i se ia popia. (*Pravila din Târgoviște, glava 65*)

*

Episcopul, sau presbiterul, sau diaconul, cu table (cărți) zăbovindu-se, sau cu beții, ori înceteze, ori caterisească-se. (*Canonul 42 apostolesc*)

TĂLCUIRE. Cei ieroșiți se cuvine a fi înaintea tuturor pildă vie și închipuire a toată buna rânduală, și a faptei bune, și îndemnați cătră toate facerile de bine. Dar de vreme ce unii dintr'ânșii se abat din calea cea dreaptă a faptei bune, și se îndeletnicesc la jurcare cu sorți, adică în table (pre lângă care se înțeleg și cărțile și alte jocuri) încă și în beții, și în benchetuirii. Pentru aceasta apostolescul canonul acesta rânduește, ca oricarele episcop, sau presbiter, sau diacon ce se îndeletnicesc întru aceste necinstite lucruri, sau să înceteze despre ele; sau să se caterisească de ierosini.

*

Nici unui cleric să fie ertat a avea prăvălie de cârciumă. Că dacă unul ca acesta, a intra în cârciumă nu este ertat, cu cât mai vârtos altora întru aceasta a sluji, și ceea ce nu este lui legiuit a face; iară de ar face ceva de acest fel, ori să înceteze, ori să se caterisească. (*Canonul 9 trullan*)

TĂLCUIRE. Canonul acesta hotărăște, că nici unui cleric este ertat a avea cârciumă, căci, dacă nu este ertat măcar a intra în cârciumă, cu cât mai vârtos și a sluji într'ansa celor ce intră, și a face acelea ce nu sunt ertate epanghelmei (chemării) sale; iar carele va face dimpotrivă, nepărăsindu-se, să se caterisească. Iar dacă având el a sa cârciumă, va pune pe alții și vor sluji într'ansa, aceasta dupre Zonara, nu-i pricinuește vătămare și împedecare. Inșă mai bine este a o vinde (sau a o da în chirie) și a cumpăra altă avere mai cinstită, și mai potrivită epanghelmei clericilor.

Cuvântarea

d-lui prof. univ. Dr S. PUȘCARIU președintele F. O. R.-ului, la deschiderea congresului din Sibiu.

Frăția ortodoxă română se întrunește azi în întâiul ei congres ordinar. Timpul ce s'a scurs de la grandioasa adunare de constituire din 5 Martie 1933 e prea scurt pentru ca să putem cântări astăzi roadele unei experiențe și să judecăm dacă țelurile pe cari ni le-am pus și căile pe care voim să ajungem la ele sunt cele mai bune, totuș ne putem da seama, că existența noastră e perfect justificată.

Privirile noastre trec dincolo de clipele pe cari le trăim și întemeiate pe cunoștința trecutului, încearcă să deslușească orientările pentru viitor. De aproape un veac și jumătate ne străduim să introducem la noi civilizația apuseană. În urma unor eforturi mari și stăruitoare, România s'a încadrat între statele civilizate. De sigur că nu noi suntem cei ce am voi să fie stăvilii la noi mersul triumfal al civilizației apusene de caracter romanic. Am dori dimpotrivă, ca ea să pătrundă adânc în masele populației și să nu rămână o prerogativă a straturilor sociale suprapuse. Ceea ce nu ne-a putut da însă și nici nu ne va putea da apusul, este cultura lui. De acest lucru nu țin seama cei ce răspândesc amăgitoare parolă a legăturilor strânse cu romanitatea apuseană, prin catolicism. Cultura nu e o marfă de import și ea nu poate deveni o forță creatoare decât atunci când se desvoldă pe solul din care a răsărit. Ceea ce ne trebuie acum când întregul popor românesc a ajuns în sfârșit să se desvoldă în plină libertate, este mai de grabă o emancipare spirituală de sub tutela străinătății, căreia prea mult timp i-a fost tributară gândirea noastră și al cărei prestigiu exagerat amenință să ne înăbușe originalitatea noastră etnică. De sigur că civilizația și cultura se întregesc una pe alta, în apusul scutit de invaziile hoardelor pustiitoare, revărsate din stepele Asiei. Civilizația și cultura au ajuns chiar să se confunde una cu alta atât de mult, încât sunt limbi, ca cea franceză, care le numesc cu un singur cuvânt. Invățând pe om să-și potolească instinctele ancestrale și să se supună legilor sociale, civilizația a făcut agreabilă viața în societate, punând în aplicare practică cunoștințele ago-

nisite prin cultură, deprinzând pe om să iubească munca și să prețuiască avantajile organizației, l-a dus la acele progrese tehnice care-i dau în mână arme din ce în ce mai perfecționate, în lupta cu forțele naturii. Dar aceste forțe sunt diriguite de o putere superioară, care n'a dat omului numai rațiunea ca să le apropie și să le aservească, ci și sufletul capabil să simtă măreția armoniei vecinice, ce stăpânește natura. Pentru că tăria morală să-și plece cucernic genunchii în fața lui Dumnezeu, civilizația a produs bună starea și prosperitatea, deprinzând pe om la viața agreabilă și confortabilă, dar agrementul și confortul au produs luxul și desfrăul, cărora se închină toți gangsterii, fiii civilizației moderne. Fericirea n'o poate da decât cultura noastră milenară, care nu s'a desvoldat în apus, în orașele cu strade obicinuite, ci în satele cu spor binecuvântat în copii și în cătunele cu casele risipite, în care simțul de solidaritate rămânea restrâns și pornirile individualiste nu erau îngădite de necesități sociale de ordin mai înalt. Belșugul turmelor și bogăția pământului, chiar când roadele lor se strângeau pentru alții, l-au făcut pe român darnic și lipsit de acel simț de prevedere, care te scutește de surprizele grele ale zilei de mâine, dar care degenează la atâtea alte popoare în zgârcenie, meschinărie și neospitalitate.

Numai grefată pe cultura care izvorăște din structura etnică a unui popor, din concepțiile lui filosofice, dictate de mizeria în care se închină de o mie de ani, și câștigate printr'o lungă experiență, cu ecouri din cele mai îndepărtate timpuri, civilizația poate fi o binefacere. Altminteri ea distruge adesea bunuri culturale de cea mai mare valoare. Aceasta se vede tocmai la noi, unde nepotrivirea între civilizația orășenească a occidentului, neadaptată în mod treptat culturii noastre de esență sătească, a produs acel dezechilibru care dă orașanului român o inferioritate în ce privește forța și calitățile morale față de țaran. Suntem adânc convinși că acest neajuns nu poate fi tămăduit decât de biserica strămoșească, care, în toate timpurile s'a identecat cu structura noastră sufletească și a patronat cele mai multe și mai importante manifestări culturale în trecut. De aceea, Frăția ortodoxă română și-a îndreptat activitatea în decesebi spre orașele noastre, chemând din nou la altarul strămoșilor pe cei ce s'au îndepărtat de el, atrași prea mult de himerele unei civilizații ce le-a distrus în parte fondul sufletesc sănătos. Acțiunea noastră va fi încununată cu atât mai mult succes, cu cât porțile bisericilor vor fi mai largi deschise pentru cei ce caută mângăiere și cu cât preoții noștri nu se vor mulțumi ca credincioșii să vină în casa Domnului, ci își vor căuta parohienii acasă la ei, spre a aduce echilibru în suflete turburate, reconfort și mângăiere pentru inimi șovăelnice.

Biserica noastră drept credincioasă nu poate fi o instituție inertă, întemeindu-și dreptul de existență numai pe trecutul ei plin de glorie, ci ea trebuie să devie din ce în ce mai activă, mai militantă. Gânduri imperialiste sunt străine ortodoxiei. Aceasta nu însemnează însă că ea poate rămâne indiferentă față de tendințele tot mai accentuate ale eterodocșilor de a face prozelitism și de a-și întinde puterea pe socoteala noastră. Nu numai un drept indiscutabil de legitimă apărare ne silește să stăvilim aceste încercări, ci și convingerea noastră nestrămutată că apărând biserica noastră dreptmăritoare, apărăm însuși statul român și slujim ideea națională ce trebuie să rămână cel mai puternic suport al lui. Națională cu adevărat, nu poate fi decât biserica ce s'a

născut deodată cu poporul nostru și s'a identificat totdeauna cu aspirațiile lui care nu așteaptă ca să-i vină cuvântul de ordine de dincolo de hotarele țării. De aceea, e bine s'o știe toți, și mai ales cei ce pe căi insidioase în timpul din urmă și fățiș, încearcă să ridice pretenții absurde și contrare intereselor românești, că noi cei dela Frăția ortodoxă română suntem hotărâți să veghem cu toată energia ca nimic să nu fie știrbit din drepturile noastre de biserică dominantă. Această dominație a ortodoxiei, înscrisă în actul constituțional de înțelepciunea conducătorilor noștri, edictată de interesele superioare și eterne de ordin național — și în privința ei nu există revizionism și încălcare de hotare — toate celelalte învoeli, acorduri, concordate și pacte încheiate din oportunism momentan, sunt vremelnice și pot fi denunțate și revăzute.

Prin conferința pe care I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae a binevoit să o pregătească, congresul nostru ține să manifeste în mod hotărât voința de a-și păstra neștirbită autonomia. Suntem încredințați cu toții, că numai asigurându-i-se dreptul nestânjenit de a-și fixa doctrina și de a se organiza și administra singură, dăm bisericii noastre puterea și prestigiul de care are nevoie și o putem feri de dezastruoase ingerințe politice. Autonomia pe care o cerem pentru noi n'o vom refuza altor biserici, cu o condiție însă, ca bisericile care se bucură de ea să se încadreze desăvârșit în ideea statului național român, iar acesta să-și exercite conștiincios dreptul lui de control. Noi care n'avem nimic de tănuț — și fiind organelor de control ale statului, în orice vreme, cărțile gospodăriei noastre deschise, am vrea ca statul să știe spiritul ce domnește în toate bisericile dela noi, să cunoască organizațiile lor până în cele mai mici amănunte, să fie exact informat despre felul cum se cheltuiesc banii lor și despre legăturile ce le au în țară și dincolo de hotarele țării.

Convinși că o faptă prețuește mai mult decât zece discursuri oricât de frumoase, am voit să ne prezentăm azi înaintea dvs. cu un rezultat palpabil al străduințelor noastre de un an și jumătate. Ținem să vă anunțăm că fundațiunea Gojdu a fost în sfârșit recuperată dela cei ce o dețin în mod abuziv. Am plăcerea de a vă anunța că guvenul actual impresionat de sigur de intervențiile repetate ale chiriariștilor noștri și de moșniile cu zeci de mii de iscălituri, cu care m'am prezentat d-lui ministru de externe, este pe cale de a soluționa litigiul existent.

„Tot înainte“, e deviza pe care o urmăm, străduința și neodihna mijloacele prin care voim s'o ducem la îndeplinire.

Numai angajând la luptă neconținută forțe noi și devotate vom izbuli să realizăm ceva, căci pe fiecare an moartea ne rărește rândurile, lăsând goluri adânc simțite pentru biserică noastră dreptmăritoare. La Caransebeș s'a stins înțeleptul, cucernicul și bunul episcop Iosif Badescu, la Arad un steag purtat o viață întreagă a căzut din mâna lui Vasile Goldiș, la Cluj s'a prăbușit în toful unei activități dedicate din ce în ce mai mult bisericii ortodoxe unul din cei mai învățați sprijinitori ai ei, Gheorghe Bogdan Duică, devotatul președinte al secției sibiene a Frăției ortodoxe române. Păstrând cu sfințenie în inimile noastre amintirea lor, dorim ca bunul Dumnezeu să-i primească în cer, între aleșii săi, iar pe pământ ideile lor să aflu însulețiti propagatori și pilda lor vrednici urmași, așa cum văduvita episcopie a Caransebeșului și-a găsit arhipăstorul

luminat, de care cu dreptate ne leagă atât de mari speranțe.

Recunoștința pe care o datorăm celor ce-au închinat cea mai bună parte a muncii lor bisericii ortodoxe din Ardeal, ne îndeamnă să ne amintim că de curând s'au împlinit o sută de ani dela nașterea lui Zaharia Boiu, al cărui teren de rodnică activitate a fost tocmai Sibiu. Aici a studiat teologia, aici a fost profesor de pedagogie și după ce s'a întors dela Lipsca marilor teologi, a funcționat ca profesor la seminar, ca redactor al „Telegrafului Român“ și al „Transilvaniei“, ca asesor consistorial și ca parohul și protopresbiterul care a întrebuințat amvonul pentru predicile sale pline de înțelepciune. Scrisul său bogat și multilateral e mărturia erudiției și a dorului său nestins de a-și sluji biserica și de a fi un îndrumător vigilent al tineretului. Înglobând acest modest centenar în serbarile de azi, am crezut că suntem spiritul ce însuflețește asociația noastră și tot în acest spirit ne găsim dacă înainte de începerea lucrărilor noastre, vom da expresie ca români și ca ortodocși, devotamentului adânc și statornic față de Tron, prin telegrama omagială ce o vom trimite M. S. Regelui.

Iar acum, cerând arhierasca binecuvântare, declar deschis întâiul congres al Frăției Ortodoxe Române.

ȘTIRI

Un hirotonire. Prea Sfințitul Episcop diecezan a binevoit să hirotonească întru diacon Duminecă pe candidatul Gheorghe Bihoi, licențiat al Facultății de Teologie din Cernăuți pentru trebuințele capelei episcopiești.

Suprimarea celor două curbe excepționale aplicate salariilor preoțești. Consiliul de Miniștri din 31 Oct. cor. a suprimat curbele aplicate excepțional și nedrept pe salariile preoțești în 1931 și 1932.

Pentru repararea acestei nedreptăți s'a prevăzut în bugetul în curs al cultelor, un fond de 30 milioane Lei.

Noile salarii preoțești vor fi sporite cu sume variind între 340--2200 Lei lunar, după gradul studiilor, gradații și localități.

Plata noilor salarii va începe pentru Biserica ortodoxă la 1 Dec. 1934, iar pentru celelalte culte la 1 Ian. 1935. Aceasta pentru că Biserica ortodoxă, spre deosebire de celelalte culte, a acceptat să i se suprimă o mare parte din personalul său bugetar.

Exprimăm toată mulțumirea dlui ministru al cultelor, Al. Lapedatu și On guvern pentru repararea acestei nedreptăți.

Pentru locul de închinare „Piatra Scrisă“ de lângă comuna Armeniș au mai dăruit ing. N. Pitulescu, dir. gen. al P. T. din București 100 Lei și învățătorul A. G. Băzărán din Armeniș 10 Lei, cari sume s'au primit cu mulțumită, predându-se destinațiunei.

Incorporarea teologilor. Asociația licențiaților teologi anunță pe toți cei interesați, că în urma intervențiilor făcute, prin ministerul cultelor, ministerul apărării naționale a aprobat teologilor cari au 27 de ani, o primă amânare excepțională, iar celor cari au mai avut până acum una sau mai multe amânări excepționale, li s'a admis o păsuire până la Martie 1935, urmând ca în acest interval să-și clarifice situația militară fie hirotonindu-se fie mergând să-și facă stagiul militar.

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștință On. Public că în ziua de 15 Noemvrie 1934 ora 11 a. m. se va ține în cancelaria Direcțiunii Gimnaziului de fete din Caransebeș, licitație publică pentru vânzarea a 4 cuptoare și o mașină de gătit, toate în stare bună.

Note Oficiale.

Nr. 5785 E. ex 1934.

Cucernice Părinte,

Statul român a hotărât să emită un împrumut intern pentru acoperirea nevoilor de înzestrare a țării, în condițiuni extrem de avantajoase pentru subscriitorii.

În împrejurările prin care trecem, este necesar, ca fiecare să contribuie în sfera lui de activitate la sprijinirea acestui împrumut lămurind scopul și condițiile și îndemnând lumea să subscrie cât mai mult la el.

Ca îndrumător firesc al poporului din parohie, Te rugăm să binevoești ca atât prin vorbă cât și prin predică, la sfârșitul slujbei religioase în zilele de sărbătoare, să îndemni pe parohieni să subscrie, lămurindu-le atât necesitatea împrumutului intern pentru satisfacerea intereselor vitale ale statului, cât și avantajile excepționale pe cari acest împrumut le oferă subscriitorilor.

Te rugăm totodată să binevoești a organiza o mișcare de subscriere pentru parohieni, Sfinția Ta subscriind cel dintâi spre a servi ca exemplu.

Prefecții de județe vor avea grijă să trimită tuturor parohiilor afișele și materialul explicativ al condițiilor și foloaselor împrumutului. În caz, că primirea va întârzia, Te rugăm să binevoești a le cere direct organelor administrative locale.

Caransebeș în 2 Noemvrie 1934.

Episcopul diecezan:

† Vasile

* * *

Nr. 5934 E. ex 1934.

Către Prea On. Oficii protopresbiterale și On. Oficii parohiale ortodoxe române din eparhia Caransebeșului.

Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor ni-a trimis adresa Ministerului de Finanțe Nr. 233984/1934 cu rugămintea de a fi adusă la cunoștință tuturor funcționarilor și preoților, etc. plătiți din bugetul statului și a-i înainta în termen de cel mult zece zile un tablou de toți acei, cari doresc să subscrie la Împrumutul de înzestrare a țării, în una până la patru rate lunare, arătându-se în dreptul fiecăruia suma pe care voiește să o subscrie și numărul ratelor, în care își iau obligația să plătească suma subscrisă.

Adresa Ministerului de Finanțe Nr. 233984/1934 este următoarea:

Domnule Ministru,

Numeroase inițiative pornite din mijlocul funcționarilor ne arată, că aceștia au înțeles cât importanța națională cât și condițiunile foarte favorabile în care a fost lansat împrumutul intern.

Zilnic sunt primite la Ministerul Finanțelor petițiuni întocmite de funcționari ai Statului, ori ai întreprinderilor particulare, prin care aceștia își arată sentimentele lor de mulțumire, că au prilejul de a contribui la susținerea sarcinilor obștei, subscriind după puterile lor salariul pe o lună sau două, în obligațiuni ale împrumutului de înzestrare.

Față de această manifestare, care merită să fie apreciată, este bine ca să se centralizeze, pentru ușurința subscrierilor, toate aceste inițiative meritoase ale funcționarilor, pe direcții, departamente, instituțiuni sau întreprinderi.

De aceia vă rugăm să binevoești a ne trimite până în cel mult trei zile tablouri de funcționarii, cari doresc să subscrie la împrumutul de înzestrare arătând suma pe care voesc să o subscrie și modalitatea în care înțeleg să li se facă reținerile pentru vărsăminte.

În urma cererilor sosite până acum Ministerul de Finanțe a luat dispozițiunea, ca să se admită funcționarilor, cari doresc să subscrie la împrumut, dacă cer aceasta explicit, vărsăminte în trei sau patru rate lunare.

Ținem să subliniem, că trebuie lăsat la libera voință a funcționarilor de a subscrie la împrumut, neexistând nici o obligație pentru nime de a subscrie nici în ceea ce privește subscrierea, nici în ceea ce se referă la quantumul sumei de subscris, fiindcă nu încapă nici o îndoială, că toți funcționarii conștienți ca și toți ceilalți cetățeni se vor grăbi să arate sentimentul lor de solidaritate în fața nevoilor statului.

p. Ministru (ss) MIHAIL LĂZĂREANU.

Când aducem la cunoștință cele de mai sus Prea On. Oficii protopresbiterale și parohiale cu o cale dispunem ca, Prea On. Oficii protopresbiterale să trimită în coaci până cel mult în 16 Noemvrie a. c. tabloul preoților din tract și respective e celor plătiți din bugetul statului, din care să se vadă cât semnează fiecare nominal din împrumutul de înzestrare a țării și în câte rate dorește să i-se detragă retribuțiunile sale dela stat.

Se observă, că de fiecare mie de Lei nominal, are să plătească suma de câte 880 (Optsuteoptzeci) Lei.

Caransebeș în 9 Noemvrie 1934.

Episcopul diecezan:

† Vasile.

Nr. 5623 Sc. 1934.

Câțiva călugări din Muntele Athos al Greciei în frunte cu arhimandritul Antipa Dinescu sunt hotărâți să tipărească în traducere românească scrierea întitulată în grecește „Hristiotia“, iar în românește „Bunul moral al creștinilor“, alcătuită acum 150 de ani de un învățat călugăr.

Sfântul Sinod Permanent, aflând că aceasta lucrare este de bun folos credincioșilor, în ședința dela 11 Octomvrie a. c., a găsit că această lucrare merită să fie cât mai mult răspândită în popor.

Cu considerare la acestea, îndemnăm On. preoțime și credincioșii cu dare de mână să se aboneze, în număr cât mai mare. Costul abonamentului este de 80 Lei nelegat și 100 Lei legat plus spesele de transport.

Caransebeș, 2 Noemvrie 1934.

Episcopul diecezan:
† Vasile.

LOZURI

pentru Loteria de Stat

se pot căpăta în fiecare lună până la 14, adică până în ultima ziua înainte de tragere, la

CZIPSZER ADOLF, Caransebeș
Strada Dăimei Nr. 18.

Obiecte bisericesti

dela cele mai renumite fabrici, se află de vânzare la *Librăria Diecezană.*

Aducem la cunoștința Onor. cetitori, că

Calendarul Românului

pe anul comun **1935** anul al XLVII-lea

a apărut și se află de vânzare la *Librăria noastră Diecezană* cu prețul de 16 Lei.

„CALENDARUL ROMÂNULUI“ este cel mai vechi și mai bine redactat calendar din părțile bănățene care și de astădată

apare cu un bogat material literar, șematismul diecezei noastre, consemnarea târgurilor din Bănat și Transilvania.

Tipografia și Librăria Diecezană, Caransebeș.